

"Nefis" ile "duygu" arasındaki münasebet nedir, bunların vücut-u haricisi var mıdır? İnsandaki nebati ve hayvani duygular nelerdir?

"**Vücut-u harici**" tabiri ruh ile ceset arasındaki ilişkiyi ifade etmek için kullanılır. **Ruh** içtir **ceset** ise dış, yani vücudu haricidir. Bu anlamda her şeye harici bir anlam atfetmek yanlış olur. Mesela "*Kulağın bir harici bir de dahili vücudu var mıdır?*" demek yanlış olur. İşiten ruhtur, kulak ise bunun harici bir kanalıdır. Diğer zahiri duygular da bunun gibidir.

"**Nefis**" denilen şey, insanın tamam-ı cesedini ifade eden bir kavramdır. Yani şehvet, öfke, akıl, ene ve vesaire duygular nefsin bileşenleridir. Şehvet denilen şey beden ihtiyaçlarıdır ekmek yemek, su içmek ve uyumak gibi. Öfke ise bedenin kendini koruma refleksidir. Yani bedenin menfaati olan şeyleri istemesi **şehvet**, zararına olan şeylere tepki vermesi de **öfkedir**.

*Yani **nefis** insan mahiyetinde maddi, cismani ve hayvani yönü temsil eden ve nurani ve latif duyguların terakki ve tekemmülünde rakip olan bir cihazdır. İnsanın bütün nebati ve hayvani istek ve arzularını cem eden bir terimdir nefis. Kesif ve cismani olduğu için Allah'ın isim ve sıfatlarının tamamının anlaşılmasında önemli bir miyar ve mihenklerdir. İnsanın bu kesif ve maddi nefsi ıslah ve terbiye ile nurani ve latif bir surete çevrilebilir. İşte nefsin mertebeleri bu ıslah ve terbiye sürecinin aşamalarından ibarettir.*

İnsanın nebati yönünü en güzel temsil eden vasıf büyüme vasfıdır. Bunun yanında insan bedeninin her tarafında asap ve damarların olması, içinde kan ve sıvıların bulunması sanki bir ağacın bünyesini anımsatır vaziyettedir. İnsanın derisi ağacın kabuğu, damar ve asaplar dal ve budakları, kan ve sıvılar ağacın içindeki özsu gibidirler. İnsan ile nebat arasındaki bağ ve münasebet daha ziyade maddi ve cismidir. Hayvanlarınki ise hissidir.

Bir de ruha bağlı olan, ruhla çalışan ve ruhla kaim olan duygular vardır. Aşk, kalp, vicdan vesaire gibi duygular bu kabildendir. Bu duygular ruh ile kaim ve onun etkisi ile çalışırlar, harici bir vücutları yoktur.